

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Ali naj male države izginejo?

V zadnjih letih in mesecih je bila izbrisana iz zemljevidov Evrope cela vrsta malih držav. Izginila je Albanija, Avstrija, Češka, Poljska; komaj se morejo še imenovati samostojne države Estonija, Litva, Letonija; komaj se je za silo rešila Finska. Zato marsikdo, ki gleda ta strašni razvoj zadnjih dni in vidi, kako velike države požirajo male, klone glavo in se sprašuje: ali ima še sploh pomen, da se male države bore za svoj obstanek?

Tako vprašanje izvira iz malodušnosti. Malodušnost pa je vedno nevarna, je vedno pogubna. Saj vendar vkljub vsemu ne sme biti mesta za malodušnost. Male države so vedno obstojale in bodo obstojale, zato, ker so potrebne. Tudi male države imajo svoje poslanstvo v božjih načrtih. Pamet in zgodovina nam pravita, da je poslanstvo male države velika zgodovinska resnica. Prav male države so često storile za pravi napredek človeštva več kakor veliki državni orjaki.

Res, da male države ne morejo izvrševati v takem obsegu del tehnike, kakor velike. Ne morejo graditi toliko železnic, toliko tovarn, ne izdelovati toliko blaga in orožja vseh vrst. Pa saj to tudi ni glavni pogoj za srečo in pravi napredek narodov, kakor nam dokazujejo ravno današnji časi. Večjega pomena so velika dela duha. In tu, v kraljestvu duha, se mala država lahko meri z veliko. Mala država je za to v nekem oziru celo bolj sposobna kakor velika. In v tem je tudi njeno pravo poslanstvo, njena moč in njeno poročstvo obstanka.

Dva znaka ima mala država: da je prava država, in da je majhna. Ker je torej majhna država, ne more misliti na to, da bi si podjarmila druge države. To jo nagiblje, da živi bolj sebi in svojim potrebam. Zato ima tudi čas, da se lahko veliko bolj briga za lastne državljane, ker ji ni treba izgubljati energij za osvajanje tujih ozemelj. Državljan male države imajo radi tega često večje blagostanje kakor državljani velike države. Poglejte malo švico in ogromno Rusijo: noben švicarski kmet ne bo menjal z ruskim mušikom.

Seveda je vse, kar zgradi človek na svetu, ogroženo. To velja še posebno za malo državo. Malo državo lažje ogroža močnejši sosed, lažje pa se ogroža tudi sama. Tega se mora mala država zavedati in iz tega si mora vzeti nauk za svoje ravnanje. Mali državi je najbolj potrebna notranja in zunanja strnjnost. Dati mora svojim državljanom veliko svobode, da more vsakdo razviti vse svoje sposobnosti. Ravno njena majhnost zahteva, da se dejavnost vsakega njenega člana razvije do najvišje mere. Mala država mora na majhnem prostoru dosegati čim večje učinke. Zato mora biti v mali državi izrabljen vsak košček zemlje, vse njeno gospodarstvo mora biti premišljeno, vse delovne sile morajo biti mobilizirane. V mali državi si ne sme nikdo skrivati ali kujati v kotu, ne sme nikdo biti brez dela. Brezposelnost je za malo državo pogubnejša kakor za veliko državo. Skratka, mala država živi iz zvestobe do same sebe. Če se

zaveda svojega poslanstva, svoje notranje moči in zunanje majhnosti, pa iz tega uravnava svoje življenje, bo ostala, bo živela in bo nenadomestljiva. Mala država je življenjski prostor in šola za prave značaje, za ljudi, ki se znajo podrediti skupnosti, ki pa ostanejo vendar samostojne, svobodne osebnosti z globoko razvitim čutom odgovornosti.

Kakšno poslanstvo more izvršiti mala država, za to imamo v zgodovini sijajne zgleda. Spomnimo se iz davne preteklosti male države Atencev. Iz nje so izšli velikani duha, katerih luč bo svetila človeštvu do konca sveta. Spomnimo se, kako je v prav naših dneh mala finska država, s svojim junaštvom, s svojo veličastno ljubeznijo do domovine, dvignila ugled malih držav. Dala je malim državam zgled duhovne veličine, ki jim koristi več

nego kupi zlata. Okrepila jim je vero v same sebe.

Slovenci smo člani krasne jugoslovanske države. Jugoslavija ima vse predpogoje za veliko bodočnost. V njej, in samo v njej, imamo Slovenci poročstvo, da bomo kot narod ostali, da bomo živeli in se razvijali. Burna in težka je naša preteklost. Toda s polnim prepričanjem lahko pritrdimo besedam našega narodnega voditelja dr. Korošca: »Mirno in z optimizmom zremo v bodočnost. Če smo se obdržali skozi stoletja brez lastne države, nam bo toliko lažje v Jugoslaviji, kjer smo svojo usodo navezali s srbskim in hrvaškim narodom. Če so se nam neprijazne sile podvojile, smo mi svoje podesetorili. Pot našega naroda se šele začne. Ne v zatoni, temveč v življenje, z vero v Boga in v samega sebe!«

Državni proračun za štiri mesece

Državni proračun za leto 1940/41. ne more biti rednim potom sprejet od narodnega predstavništva niti ne morejo biti od njega izglasovane proračunske dvanajstine, ker radi izrednih zdaj v svetu vladajočih razmer narodnega predstavništva ni. Zato je ministrski svet s posebno uredbo podaljšal sedanji proračun za štiri dvanajstine. V nedeljo, 31. marca, je knez namestnik Pavle to uredbo podpisal, katera je stopila v veljavo 1. aprila.

Povišanje državnih izdatkov, ne pa davčnih bremen

Podaljšanje prejšnjega proračuna se je zgodilo s potrebnimi popravki, ki jih zahtevajo zunanje-politične razmere in notranje državne potrebe. Po proračunskih dvanajstinah za mesece april, maj, junij in julij znašajo izdatki 5.125.531.108 din. Zvišanje izdatkov v primeri z enako dobo po prejšnjem proračunu znaša 809.000.000 din. Če se odtegnejo odplačila, ki zapadejo v teku štirih dvanajstin, in izplačila obrokov, kar znaša vsoto 152.569.202 dinarja, znaša povešanje izdatkov 657.295.234 dinarjev. Od tega povešanja odpade precejšnja vsota na gospodarske izdatke in izdatke splošne državne uprave, še večja pa na državno obrambo. V prejšnjem proračunu so znašali izdatki za narodno obrambo 2.928.165.957 din, za leto 1940/41. pa so ti krediti zvišani na 3.864.796.286 din, tako da znaša zvišanje din 936.630.042. K tem izdatkom silijo našo državo mednarodne razmere, ki zahtevajo našo obrambno pripravljenost. Povišanje izdatkov pa ne bo povzročilo novih bremen.

Povišanje proračunskih postavk

Zvišanje (+) ali znižanje (—) pri posameznih razdelkih proračuna znaša v milijonih dinarjev napram istemu razdobju proračunskega leta 1939/40.:

vrhovna državna uprava	3.7+
pokojsnine in invalidnine	88.5+
državni dolgovi	128.3+
pravosodje	16.1+

prosveta	34.3+
zunanje zadeve	6.3+
notranje zadeve	0.2—
finančno ministrstvo	24.7+
vojska in mornarica	312.2+
zgradbe	12.8+
promet	131.6+
pošta, brzojav, telefon	29.6+
kmetijstvo	7.7+
trgovina in industrija	1.3+
gozdovi in rudniki	5.0+
socialna politika	5.6+
telesna vzgoja	3.4+

Naš gospodarski položaj

Gospodarsko življenje na svetu in pri nas se razvija, kakor je poudaril finančni minister dr. Šutej v svojem govoru 31. marca, pod neposrednim vplivom vojne. Vojskujoče se države si ne zastavljajo več vprašanja, kako naj se ohrani gospodarsko blagostanje, marveč kako bi se naj najbolje izkoristila gospodarska sredstva države za čim popolnejšo zmago. Podobno spremembo so doživeli tudi gospodarski cilji in gospodarska politika nevturalnih držav, ki ne morejo gledati samo na pospešitev svojih narodnih gospodarstev, temveč tudi na to, kako bi se izognile škodljivim in težkim posledicam vojne. Vprašanje draginje predstavlja navzlic izvajanju kontrole nad cenami ter nad uvozom in izvozom splošno in resno skrb. Naš izvoz v decembru minulega leta dokazuje, kako se je naša zunanja trgovina prilagodila težkim časom. Naš izvoz je v septembru padel na 240.5 milijona din napram 397 milijonom din v prejšnjem septembru, v decembru pa se je izvoz že dvignil na 728.4 milijone din napram 526.4 milijonom din v decembru 1938.

*

Z novim proračunom dobi ljubljanska zdravniška visoka šola dva nova semestra. Doslej jih je imela štiri. Upati je, da bo Slovenija polagoma dobila v svoji prestolnici Ljubljani popolno visoko šolo za zdravnike.